

Samrådsunderlag

Avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd
för anläggning av ny slamströmsdamm
samt genomförd och kommande
erosionssäkring m m
i Mörviksån i Åre

Sweco Sverige AB	RegNo 556767-9849
Uppdrag	Mörviksån-fördjupad förstudie, Tott.
Uppdragsnummer	30092717
Kund	Åre kommun
Upprättad av	Anna Holmer, Anna Norell och Caroline Westerlund
Datum	2026-04-01
Ver	1
Dokumentreferens	Samrådsunderlag ny slamströmsdamm m m i Mörviksån

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund och syfte	5
2	Administrativa uppgifter	5
2.1	Lokalisering	6
2.2	Samråds- och tillståndsprocessen	6
2.3	Befintliga tillstånd	7
2.4	Rådighet	8
2.5	Förslag på avgränsning	8
2.6	Tidplan	8
3	Planerad vattenverksamhet	8
	Rivning av befintlig sedimentationsdamm och tillfälliga anläggningar	9
	Anläggande av ny slamströmsdamm	9
	Anläggande av erosionsskydd och permanent stödkonstruktion uppströms slamströmsdammen	10
	Anläggande av erosionsskydd och permanent stödkonstruktion nedströms slamströmsdammen	10
	Omledning av Mörviksån	11
	Anläggande av tillfällig fångdamm under anläggningstid	11
	Anläggande av ny permanent tillfartsväg	11
	Genomförd erosionssäkring och erosionsförstärkning nedströms Tottdammen	11
3.1	Följdverksamheter	12
3.2	Alternativ lokalisering	13
4	Förutsättningar och förväntade effekter	13
4.1	Befintlig anläggning	13
4.2	Planförhållanden	14
4.3	Riksintressen	15
4.4	Kulturmiljö	16
4.5	Skyddade områden	17
4.5.1	Natura 2000-område	17
4.5.2	Strandskydd	21
4.5.3	Övriga skyddade områden	21
4.6	Övriga motstående intressen	22
4.7	Mörviksån	22
4.7.1	Hydrologiska förhållanden	23
4.7.2	Hydrogeologiska förhållanden	23
4.7.3	Geologi	24
4.7.4	Miljö kvalitetsnormer	25
4.7.5	Naturmiljö	26
4.8	Människors hälsa och boendemiljö samt friluftsliv och rekreation	27
4.9	Rennäring	28
4.10	Föroreningar	28
4.11	Klimatpåverkan och sårbarhet för klimatförändringar	29
4.12	Angränsande verksamheter och kumulativa effekter	29
4.13	Miljömål	29
4.14	Beskrivning av skyddsåtgärder	30
5	Förslag på innehåll i kommande miljökonsekvensbeskrivning	31
6	Genomförda och planerade utredningar	32
7	Preliminär tidplan	32
8	Kontrollprogram	32
9	Referenser	33

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Åre kommun har behövt och kommer även fortsättningsvis att behöva åtgärda och förebygga skador orsakade av slamströmmar och den erosion som kan uppstå, till följd av dessa, och som riskerar att orsaka stora skador längs Mörviksåns lopp.

Efter stormen Hans i augusti 2023 initierade Åre kommun en utredning som undersökte riskerna för slamströmmar, ras och skred för hela Mörviksån i byn Åre. I den rapport som togs fram har det föreslagits åtgärds paket för att skydda Åre by för framtida slamströmmar. Som en åtgärd avser nu Åre kommun att ersätta dagens sedimentationsdamm väst om Tott hotell. Syftet med den nya slamströmsdammen är att förhindra vidare transport nedströms slamströmsdammen av det material (jord, grus, stenar, träd med mera) som följer med vattenmassorna och som kan bilda slamströmmar vid höga flöden. Åtgärden kommer vid normala flöden inte inverka på flödet i Mörviksån nedströms slamströmsdammen. Åtgärden är tillståndspliktig varför en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet kommer att lämnas in till Mark- och miljödomstolen.

Åtgärder har genomförts under hösten 2025 och kommer fortsatt behöva vidtas med preliminär start efter sommaren år 2026 och fortgå /höst/vinter 2026. I ansökan om tillstånd kommer även genomförda åtgärder att ingå för att lagligförklara även dessa. Skälet är att åtgärderna utförts akut med anledning av de skador som uppstod i samband med slamströmmar under 2023 och för att förebygga att ytterligare skador uppstår.

2 Administrativa uppgifter

Sökande Åre kommun
Organisationsnummer 212000-2494
Postadress Box 201, 837 22 Järpen
E-postadress kontaktcenter@are.se
Telefonnummer 0647-161 00 (växeln)

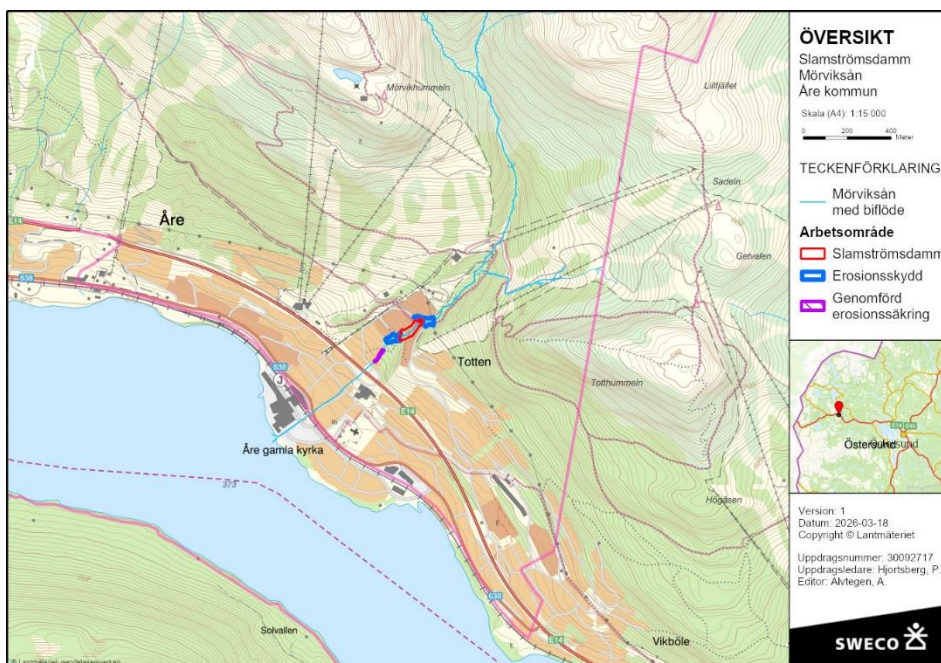
Kontaktperson Viktor Edlund
Telefonnummer 0647-169 29

Län Jämtlands län
Kommun Åre kommun
Ort Åre

2.1 Lokalisering

Åre är en tätort belägen i Åre kommun, Jämtlands län. Orten är belägen cirka 100 km väster om Östersund och cirka 65 km öster om Storlien och den norska gränsen. Mörviksån rinner genom Mörviksravinen som är belägen på Åreskutans södra sluttning och sträcker sig från toppen av Åreskutan ner i ravinen och mynnar sedan i Åresjön. Se Figur 1 för aktuell sträcka av Mörviksån samt plats för planerad vattenverksamhet (arbetsområde) och plats för genomförd erosionssäkring.

Längre nedströms rinner Mörviksån genom Åre by. I området finns varierande bebyggelse i form av skola, hotell, restauranger, affärer och permanent- och fritidshus. Den kommunala infrastrukturen inom området består av gator, torg, park samt vatten- och avloppsledningar. Åre är en attraktiv turistort och bebyggelsen har expanderat kraftigt under de senaste årtiondena.

Figur 1 Lokalisering av planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

2.2 Samråds- och tillståndprocessen

Åtgärder i vatten som exempelvis uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar eller andra anläggningar i vattenområden, fyllning och pålning i vattenområden, bortledande av vatten från eller grävning, sprängning och rensning i vattenområden utgör vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § miljöbalken (1998:808). Planerade åtgärder innebär att tillstånd för vattenverksamhet behöver sökas enligt miljöbalken. En ansökan tillsammans med en specifik miljöbedömning som redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning och en teknisk beskrivning kommer därmed att lämnas in till prövningsmyndigheten, Mark- och miljödomstolen.

Åre kommun har under hösten 2025 utfört åtgärder såsom erosionssäkring och erosionsförstärkning nedströms Tottdammen. Ansökan omfattar även dessa åtgärder enligt 11 kap. 16 § första stycket, enligt vilket arbeten får utföras utan

föregående tillstånd, om det till följd av en skada eller för att förebygga en skada är nödvändigt att tillståndspliktiga ändrings- eller lagningsarbeten utförs genast. Ansökan om godkännande av arbetena ska dock göras snarast möjligt.

Detta är ett avgränsningssamråd i enlighet med 6 kap. 29 - 30 §§ miljöbalken. Något undersökningssamråd enligt 6 kap. 24 § miljöbalken har inte skett eftersom kommunen väljer att genomföra ett avgränsningssamråd. Detta innebär att länsstyrelsen inte behöver avgöra, i ett särskilt beslut, om verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Åresjön utgör ett Natura 2000-område, enligt 7 kap. 28 § miljöbalken, detta avgränsningssamråd, omfattar därför även behovet av en Natura 2000-prövning. Åre kommun bedömer dock att den planerade vattenverksamheten inte medför en sådan betydande påverkan på Natura 2000-området att ett tillstånd enligt 7 kap. 28 a § krävs.

Inför den specifika miljöbedömningen ska ett samråd genomföras dels för att avgränsa den specifika miljöbedömningens omfattning och utformning, dels för att informera om projektet och dess lokalisering samt de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser.

Vid avgränsningssamrådet samråds med länsstyrelsen, kommunen, övriga statliga myndigheter, de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten eller åtgärden.

Möjlighet att lämna synpunkter kommer finnas under samrådet och även i samband med att prövningsmyndigheten, i det här fallet mark- och miljödomstolen, kungör ansökan. Yttranden som inkommer under samrådet kommer att redovisas och bemötas i en samrådsredogörelse.

Den planerade vattenverksamheten kommer att eventuellt omfattas av strandskydd. Om området omfattas av strandskydd kommer åtgärden att prövas inom ramen för tillståndsprövningen.

2.3 Befintliga tillstånd

Mark- och miljödomstolen meddelade Åre kommun den 1 september 2011, Mål nr M 680-10, en dom avseende *Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet i Mörviksån, Åre kommun, för förstärkningsåtgärder m m*. Domen innebär dels en lagligförklaring av bland annat *den befintliga sedimentationsdammen uppströms E 14, i höjd med Tott hotell* samt dels tillstånd att *utföra, bibehålla och underhålla bland annat förstärkning av åfåran (botten och sidoslänter) runt den befintliga sedimentationsdammen vid Tott hotell*.

Mark- och miljödomstolen meddelade Åre kommun den 7 februari 2019, Mål nr M 1520-18, en dom avseende *Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § miljöbalken för utförande av förstärkningsåtgärder i Mörviksån, Åre kommun, Jämtlands län*. Domen innebär att Åre kommun får *tillstånd att vidta förstärkningsåtgärder i nedre delen av Mörviksån, mellan väg E14 och Åresjön, av kanalens botten, väggar och överfall*. Det framgår i domen att kommunen inte hann genomföra förstärkning av botten och sidoslänter i sedimentationsdammen vid Tott hotell, samt förstärkning av kanalen genom Åre by samt kapacitetsökning av flödet i kanalen och under broarna inom arbetstiden om fem år i domen.

Vid en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken ska den sökande utreda om den planerade verksamheten kan påverka andra intressens beviljade tillstånd. Kommunen konstaterar att det finns två tillstånd för grundvattentäkter, Englandsviken och Långnäset, samt fyra tillstånd gällande Bortledning av vatten från Indalsälven nedom Olympialiften (kontrollföreskrifter), Omledning av Lundgårdsbäcken till Bräckebacken samt omledning av Olympiabäcken till Österliebäcken m m, Förstärkningsåtgärder i Mörviksån samt Tillstånd för Åre kommun att nedlägga en vattendistributionsledning och utföra schakt för landfästen i Åresjön.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring kan komma att medföra för beviljade tillstånd kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

2.4 Rådighet

Åre kommun kommer att redogöra för frågan om rådighet i samband med att ansökan lämnas in till prövningsmyndigheten.

2.5 Förslag på avgränsning

Frågor som inte direkt berörs av planerad vattenverksamheten föreslås avgränsas bort i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Det gäller miljöaspekterna kulturmiljö, vattenskyddsområden, fritidsfisket, hydrogeologi och geologi, friluftsliv och rekreation och föroreningar. Motivering till avgränsningen kan läsas i kapitel 4 Förutsättningar och förväntade effekter.

Den geografiska avgränsningen i samrådet har baserats på en exempelomfattning av arbetsområdet inom vilket planerad rivning och byggnation kan komma att ske inom vattenområde. Arbetsområdet innefattar även det område som direkt eller indirekt kan komma att beröras av planerad vattenverksamhet eller följdverksamheter under anläggnings- och drifttid.

2.6 Tidplan

Arbetet med att anlägga den nya slamströmsdammen planeras att inledas under vintern 2026/2027. Arbetet bedöms pågå under cirka 24 månader. Arbetstiden inkluderar rivning av befintlig sedimentationsdamm och anläggande av ny slamströmsdamm.

Erosionssäkring och erosionsförstärkande åtgärder uppströms och nedströms slamströmsdammen planeras att ske hösten 2026.

3 Planerad vattenverksamhet

Åre kommun avser att ansöka om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § miljöbalken för;

1. Rivning av befintlig sedimentationsdamm och de tillfälliga anläggningar arbetet förutsätter
2. Anläggande av ny slamströmsdamm
3. Anläggande av erosionskydd och permanent stödkonstruktion uppströms slamströmsdammen
4. Anläggande av erosionskydd och stödkonstruktion nedströms slamströmsdammen.

5. Omledning av Mörviksån
6. Anläggande av tillfällig fångdamm under anläggningstid
7. Anläggande av ny permanent tillfartsväg

Den färdiga slamströmsdammen ska stoppa sediment vid högflödessituationer. Dammen kommer i enlighet med 11 kap. 17 § att underhållas bland annat genom att vid behov rensas från sediment och annat material som fastnat. Träd och större stenar kan komma att transporteras med eventuella slamströmmar och kan då orsaka skador på dammkonstruktionen som då behöver repareras.

Äre kommun avser även att ansöka om tillstånd enligt 11 kap. 16 § för;

8. Erosionssäkring och erosionsförstärkning nedströms Tottdammen

Rivning av befintlig sedimentationsdamm och tillfälliga anläggningar

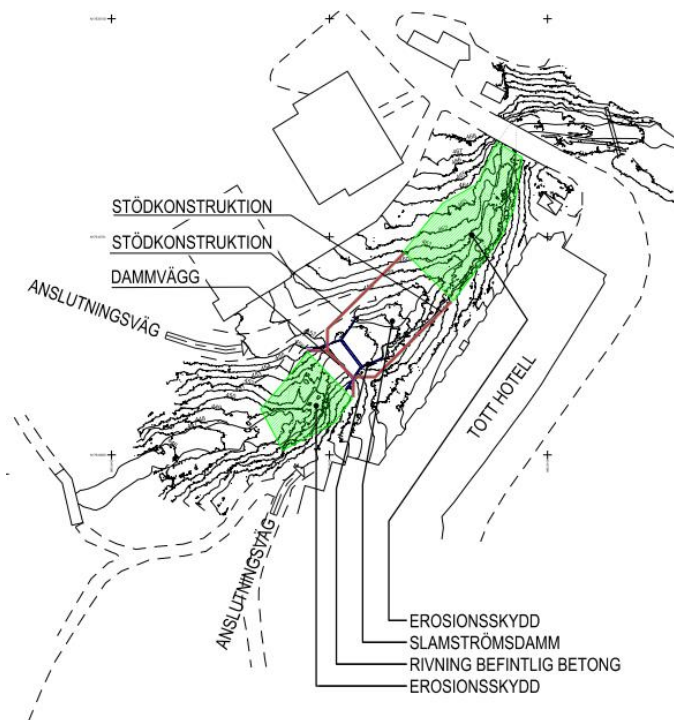
Den befintliga sedimentationsdammen, som består av cirka 25 m³ betongmurar och tre ingjutna stålgaller, kommer att rivas. Vid rivning kommer skyddsåtgärder vidtas för att förhindra att rivningsmaterial hamnar i Mörviksån.

Anläggande av ny slamströmsdamm

En ny slamströmsdamm av betong planeras anläggas. Den kommer att dimensioneras för att klara en 100-årshändelse med ett dimensionerande maxflöde för Mörviksån om 43 m³ per sekund.

Arbetet med att anlägga slamströmsdammen kommer att omfatta jordschakt, bergschakt, fyllning, packning, sponning samt gjutningsarbeten inom vattenområde. Bergschakt kommer i första hand att utföras med grävmaskin och i andra hand genom försiktig sprängning. Bergschakt planeras att utföras under dammväggens sula samt under platsgjutna stödmurar i syfte att jämna till ytor och lutningar.

Dammväggen planeras att utföras i platsgjuten betong med en bottenplatta av betong. Den västra sidan av slamströmsdammen anläggs som en stödmur i betong, medan den östra sidan utförs med permanent spont som begjuts med betongvägg. Uppströms inom området för slamströmsdammen schaktas det ner till berg. För exempel på hur åtgärden kan komma att utformas hänvisas till Figur 2.

Figur 2 Exempelutformning ny slamströmsdamm.

Anläggande av erosionsskydd och permanent stödskonstruktion uppströms slamströmsdammen

Sidorna på slamströmsdammen utförs med platsgjuten betong med en stödmurskonstruktion, alternativt med en permanent bakåtförankrad så kallad berlinspönt som består av stål som gjuts in i betong. Vid platsgjutna stödmurar krävs schaktning och eventuell temporär spontning för att skydda slänten mot Tott Hotell.

Hur erosionsskyddet kommer att utföras utreds i kommande detaljprojektering, men nedan beskrivs kortfattat olika alternativ;

- Permanent spönt som begjuts med en betongvägg
- Stödmurskonstruktion av betong (temporär spönt krävs i det här alternativet).
- Erosionsskydd med större stenblock placerade.

Spontning och erosionsskydd kommer att ske på båda sidor om Mörviksån.

Uppströms Tottbron, placerad ovan slamströmsdammen, planeras erosionsskydd och erosionsförstärkning att utföras med preliminär start efter sommaren 2026 utanför arbetsområdet för slamströmsdammen.

Anläggande av erosionsskydd och permanent stödskonstruktion nedströms slamströmsdammen

Nedanför slamströmsdammen anläggs en så kallad energiömvandlare med syfte att minska energin i vattnet innan det rinner vidare i Mörviksån. Slänterna nedanför dammen planeras att erosionsskyddas och förses med stödskonstruktion.

Nedström slamströmsdammen, utanför arbetsområde för slamströmsdammen, planeras erosionsskydd och erosionsförstärkning att utföras med preliminär start efter sommaren 2026.

Omledning av Mörviksån

I samband med rivning av befintlig sedimentationsdamm samt anläggande av ny slamströmsdamm kommer Mörviksån tillfälligt att behöva ledas om för att möjliggöra genomförande av arbetena i torrhet.

Omläggningen av vattendraget planeras att genomföras under perioder med låga flöden. Vattnet föreslås ledas förbi arbetsområdet genom anläggande av två tillfälliga trummor/ledningar, vilka placeras i bäckbotten från området uppströms bron till nedströms den planerade dammkonstruktionen. Den totala sträckan för omledning av Mörviksån uppgår till cirka 120 meter.

För att säkerställa tillräcklig bärighet för arbets- och transportmaskiner täcks trummorna/ledningarna med grus. Åtgärden är tillfällig och trummorna planeras att avlägsnas efter avslutat arbete, varefter vattendraget återställs.

Justering av bäckfåran inom arbetsområdet kan komma att bli permanent. Detta planeras att fastställas i samband med kommande detaljprojektering.

Anläggande av tillfällig fångdamm under anläggningstid

Uppströms slamströmsdammen planeras anläggande av en tillfällig fångdamm i syfte att hålla ute vattnet borta under anläggande av slamströmsdammen.

Anläggande av ny permanent tillfartsväg

På den västra sidan om slamströmsdammen planeras anläggande av en permanent anslutningsväg för att möjliggöra åtkomst med grävmaskin till berört område. Vägen behövs för att kunna genomföra urgrävning samt borttransport av rasmassor.

Anslutningen utformas inte som en traditionell körväg, utan genom att slänten förstärks med grövre material så att den både fungerar som slänt och som framkomlig yta för arbetsmaskiner. Utformningen syftar till att minimera visuella och landskapsmässiga intrång samt att så långt som möjligt smälta in i den omgivande miljön.

Genomförd erosionssäkring och erosionsförstärkning nedströms Tottdammen

Mellan väg E14 och Tottdammen har Åre kommun under perioden 19 oktober - 25 november 2025 genomfört erosionssäkrande och erosionsförstärkande åtgärder. Åtgärden genomfördes för att minska påverkan av redan inträffad erosionsskada. Arbetsområdet omfattade cirka 70 meter av Mörviksån, se Figur 3.

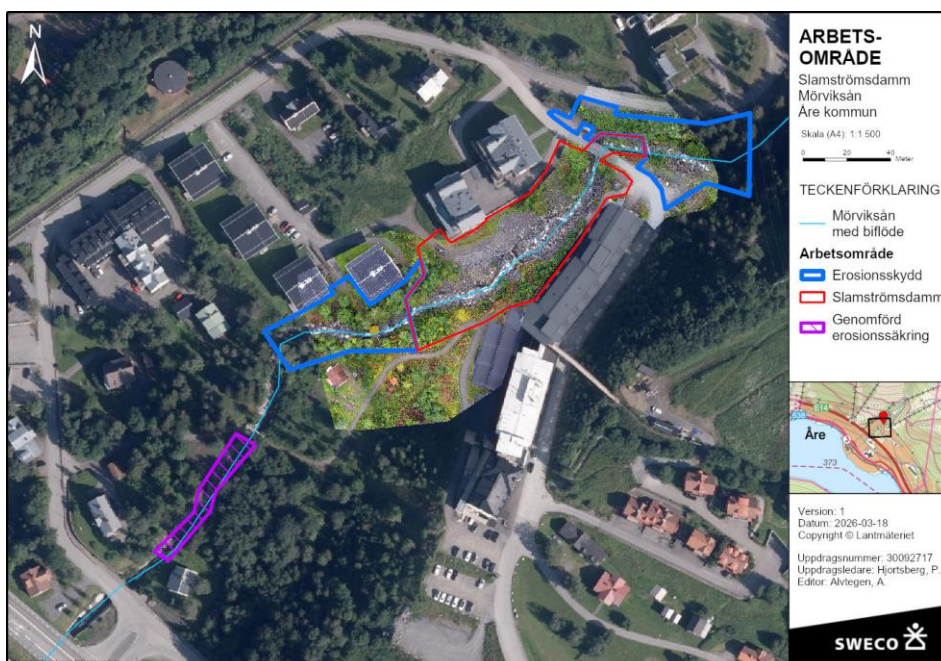
Slänten mot Mörviksån har grävts ur och beklänts med stenmaterial. Stenmaterialet består av granit från Såå bergtäkt, fraktion 600-2000. De nedersta 20 metrarna byggdes med natursten som eroderat ned i Mörviksån och där fylldes mellanrummen mellan stenblocken med betong.

Under anläggningsarbetet genomfördes okulär kontroll av det vatten som kom in i arbetsområdet samt det vatten som rann ut från arbetsområdet, vilket även

fotodokumenterades. Kontrollen dokumenterades av entreprenör. Det noterades att det kom grumligt vatten uppströms arbetsområdet. De arbeten som utfördes bedömdes inte medföra någon skillnad utifrån grumling.

Ovan och nedströms arbetsområdet anlades provisoriska fångdammar, med syfte att ta ned hastigheten på vattnet och att förhindra att stenblock m m kommer in i arbetsområdet, samt att vattnet skulle sedimentera innan och efter arbetsområdet. Arbetena utfördes vid låg vattenföring sett till årsmedelvattenstånd.

Bränsle till arbetsmaskiner hanterades i slutna, dubbelmantlade tankar. Tankning gjordes på hårdgjorda ytor med fall från Mörviksån för att förhindra att ett eventuellt bränslespill hade runnit ner i Mörviksån. Saneringskit fanns i samtliga arbetsmaskiner.

Figur 3 Arbetsområde för planerad vattenverksamhet (röd polygon) och genomförd erosionssäkring (lila polygon) och kommande erosionssäkring (blå polygon).

3.1 Följdverksamheter

Under anläggningsskedet kan etableringsytor komma att behövas för uppställning av arbetsmaskiner, tillfälliga bodar samt lagring av material.

Rivningsmaterial från befintlig sedimentationsdamm hanteras enligt gällande miljölagstiftning och de krav som ställs i entreprenaden.

De schaktmassor som uppstår på grund av planerad vattenverksamhet bedöms inte innehålla några föroreningar då det inte finns något underlag som visar på tidigare förorenande verksamhet och hanteringen bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan.

Det kan komma att finnas behov av att hantera inläckande ytvatten, regnvatten samt eventuellt grundvatten som ansamlas i schaktgropar. Länshållningsvattnet planeras att hanteras på ett sådant sätt att det inte medför skada på Mörviksån.

3.2 Alternativ lokalisering

Ingen alternativ lokalisering har utretts för den planerade vattenverksamheten då åtgärden avser arbeten med befintlig damm. Redan genomförda åtgärder nedströms Tottdammen har utförts med anledning av den rådande situationen i Mörviksån, specifikt på platsen med behovet av förstärkningsåtgärder.

4 Förutsättningar och förväntade effekter

4.1 Befintlig anläggning

Befintlig sedimentationsdamm är cirka 8 meter lång, byggd av betong med gallerförsedda horisontala slitsar, se Figur 4. Dammens syfte är att stoppa material (block, sten och fina massor) som transporteras i Mörviksån i samband med mycket höga flöden.

Figur 4 Befintlig sedimentationsdamm

Volymen sediment som kan fångas med hjälp av dammen är relativt liten och utgörs enbart av området närmast uppströms dammen. Överst i dammen finns en överfallströskel där vatten ska kunna passera även om dammen blir fylld av sediment. Beaktat dammens relativt lilla volym, samt täta galler i flödesöppningarna fylls dammen snabbt av sediment under en extraordinär högflödeshändelse (med extraordinär högflödeshändelse menas här ett flöde som är betydligt större än de årligen förekommande högsta flödena).

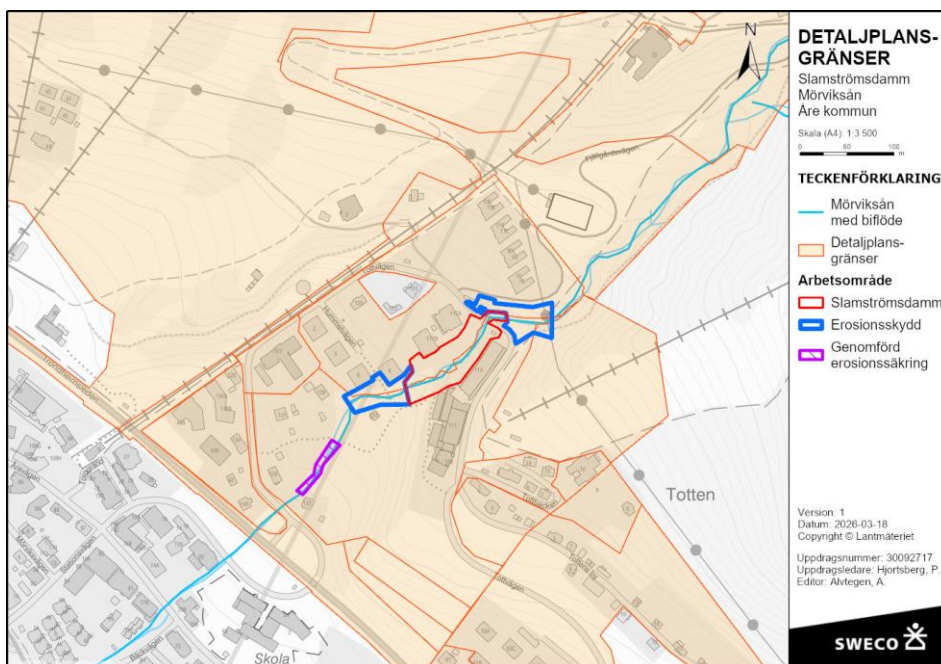
Den överfallströskel som finns är för liten för att klara de högsta flödena som kan uppstå i vattendraget, vilket inträffade under stormen Hans år 2023 då dammen fylldes med sediment och därefter okontrollerat överströmmades. Vattnet sökte sig då en ny väg genom jordmaterialet till höger om dammen.

Den befintliga sedimentationsdammen bedöms kunna lagra 800 m³ material innan den överflödar. Den planerade nya slamströmsdammen ska klara minst 1 400 m³.

4.2 Planförhållanden

Åre kommun har en gällande översiktsplan som antogs den 27 juni 2017. Sedan år 2005 finns även en fördjupad översiktsplan för Åre samhälle. I den fördjupade översiktsplanen framgår att befintlig fångdamm i Mörviksån ska förstärkas enligt gällande plan i syfte att minska risken att jordslam rinner ut i Åresjön. Åtgärderna ska även öka säkerheten för människor och minska risken för egendomsskador.

För området där rivning av befintlig sedimentationsdamm samt anläggande av ny slamströmsdamm ska göras finns två gällande detaljplaner på vardera sida om Mörviksån, se Figur 5. Öster om Mörviksån finns detaljplan för *del av Åre stationssamhälle* 1979-04-26 (Åre kommun, 1979). På den västra sidan om Mörviksån finns detaljplan för *Skyline Åre och nya Fresks Åre samhälle* 2001-02-15 (Åre kommun, 2001). Området runt Mörviksån är markerat som park eller plantering i plankartan. Området för anläggande av erosionsskydd nedströms arbetsområde för slamströmsdammen omfattas av samma detaljplaner. Området för anläggande av erosionsskydd uppströms berörs, utöver ovan nämnda detaljplaner, även av detaljplan för *västra delen av Tottens by, Åre samhälle* 1988-05-19 (Åre kommun, 1988) För området med genomförd erosionssäkring gäller detaljplan *del av Åre stationssamhälle* 1979-04-26 (Åre kommun, 1979).

Figur 5 Detaljplaner i närområdet för planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

Längre nedströms, ner mot väg E14, finns ytterligare två detaljplaner som berör Mörviksån. Detaljplan för Åre samhälle brandstation med omgivning sträcker sig över Mörviksån i anslutning till E14. Mörviksån berörs i planens sydöstra del och är markerad som naturmark (Åre kommun, 2000).

Planerad vattenverksamhet eller genomförd erosionssäkring bedöms inte strida mot detaljplanebestämmelserna i de aktuella detaljplanerna och berör inga områdesbestämmelser. Åtgärderna bedöms bidra till uppfyllandet av den fördjupade översiktsplanen.

4.3 Riksintressen

Bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden finns upptagna i kapitel 3 och 4 i miljöbalken. Riksintressen avser geografiska områden som innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Områden av riksintresse kan exempelvis gälla rennäring, friluftsliv, naturvård, energiproduktion, vattenförsörjning och kulturmiljövård.

Platsen för planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring ligger inom riksintresse för

- Friluftsliv (fiske, klättring, skidåkning), 3 kap. 6 § miljöbalken
- Riksintresse för de samlade natur- och kulturvärdena i fjällvärlden enligt 4 kap. 1,2 §§ miljöbalken (Naturvårdsverket, 2025).
- Skyddade vattendrag, Åreälven, 3 kap. 6 § miljöbalken
- Kulturmiljövård, Fjällturismens Åre, 3 kap. 6 § miljöbalken. (Boverket, 2025)

Inom cirka 1 kilometer från platsen för planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring finns riksintresse för

- Naturvård, Medstugan – Åreälven, 3 kap. 6 § miljöbalken
- Trafikverket kommunikationer, väg E 14 Sundsvall – Riksgränsen Norge-Sverige och järnväg Bräcke – Riksgräns Norge, 3 kap. 8 § miljöbalken.
- Natura 2000, Åreälven, 4 kap. 6 § miljöbalken (Boverket, 2025)

Inom cirka 4 kilometer från platsen för planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring finns riksintresse för

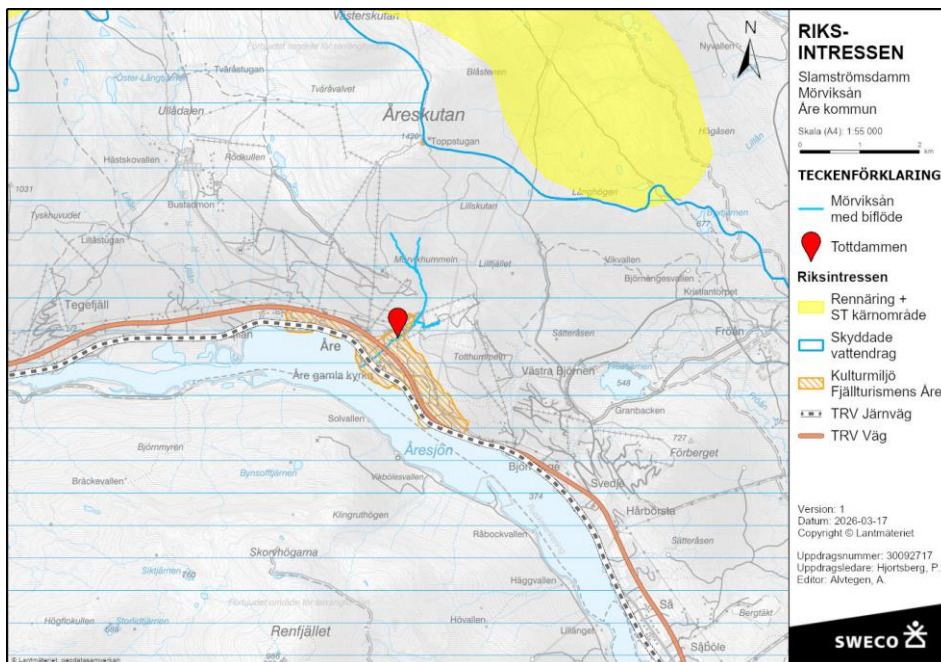
- Rennäring Kärnområde, Kall, 3 kap.
- Rennäring Kärnområde, Handölsdalen, 3 kap. (Boverket, 2025)

Samtliga ovan angivna riksintressen visas i Figur 6.

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för kommunikationer ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra rennäringens bedrivande.

Figur 6 Riksintressen inom arbetsområde och i närområdet för planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

Förväntade effekter

Den planerade vattenverksamheten eller genomförd erosionssäkring bedöms inte innebära att riksintressena för friluftsliv, de samlade natur- och kulturvärdena i fjällvärlden, skyddade vattendrag eller för kulturmiljövård påtagligt skadas. Inte heller bedöms den planerade vattenverksamheten möta något hinder enligt 4 kap. 2–8 §§ miljöbalken.

Den planerade vattenverksamheten eller genomförd erosionssäkring bedöms inte påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av riksintresset för kommunikationer, inte heller bedöms vattenverksamheten påtagligt försvåra rennäringens bedrivande.

Då planerad vattenverksamhet eller genomförd erosionssäkring inte bedöms medföra någon påverkan på riksintressena friluftsliv, de samlade natur- och kulturvärdena i fjällvärlden, kulturmiljövård eller kommunikationer föreslås dessa miljöaspekter avgränsas bort i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

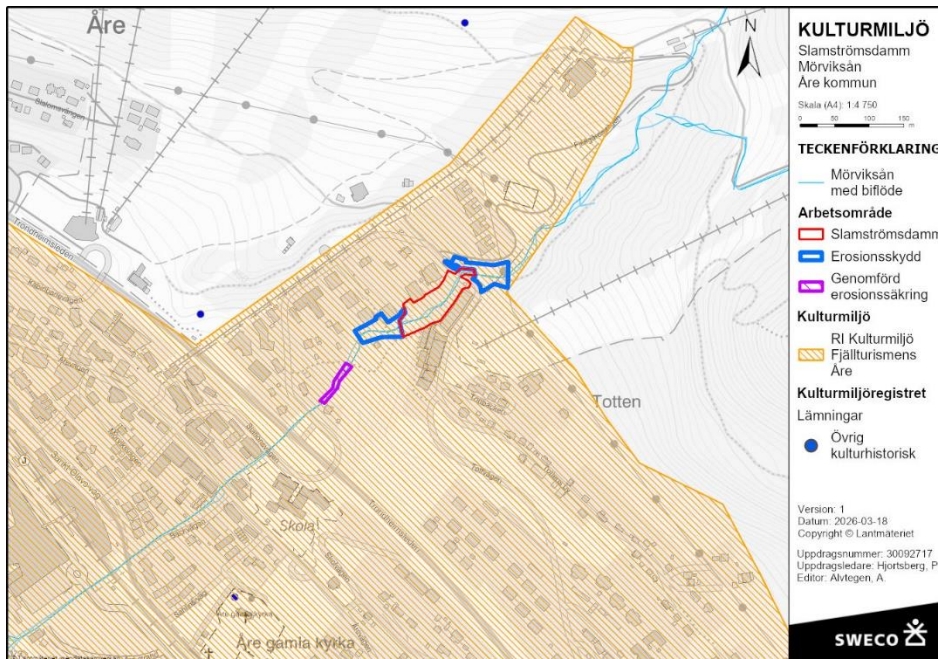
Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra för skyddade vattendrag, Natura 2000-området Åreälven kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.4 Kulturmiljö

Åre är ett utpekat riksintresse för kulturmiljö. Av riksintressebeskrivningen framgår att Åre är en av Sveriges tidigaste rekreativmiljöer och visar tydligt den tidiga fjällturismens framväxt från början av 1900-talet samt dess utveckling fram till dagens moderna turistort (Riksantikvarieämbetet, 2024).

Tre kända kulturhistoriska lämningar har identifierats i Mörviksåns närområde, samtliga utgör övrig kulturhistorisk lämning, se Figur 7 . Cirka 300 meter väster

om Mörviksån, i höjd med Fjällgården, finns ett naturföremål/-bildning (L1945:209). Cirka 200 meter väster om Mörviksån, nordost om E14, finns ett till naturföremål/-bildning (L1946:5044). Cirka 150 meter öster om Mörviksån, i höjd med Åre gamla kyrka, finns ett minnesmärke (L1946:5805) (Riksantikvarieämbetet, 2026).

Figur 7 Övriga kulturhistoriska lämningar.

Förväntade effekter

Med anledning av det avstånd som de identifierade kulturhistoriska lämningar är belägna från planerade åtgärder bedöms de inte påverkas av åtgärderna.

Om tidigare okända kulturhistoriska lämningar identifieras under arbetet med åtgärderna kommer arbetet att avbrytas och ansvarig myndighet kontaktas.

Då planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring inte bedöms medföra någon påverkan på kulturmiljö föreslås miljöaspekten avgränsas bort i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.5 Skyddade områden

4.5.1 Natura 2000-område

Natura 2000-områden regleras enligt 7 kap. 27 – 29 §§ miljöbalken. Det krävs ett särskilt tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-områden. Detta kan även gälla åtgärder utanför gränsen för Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området.

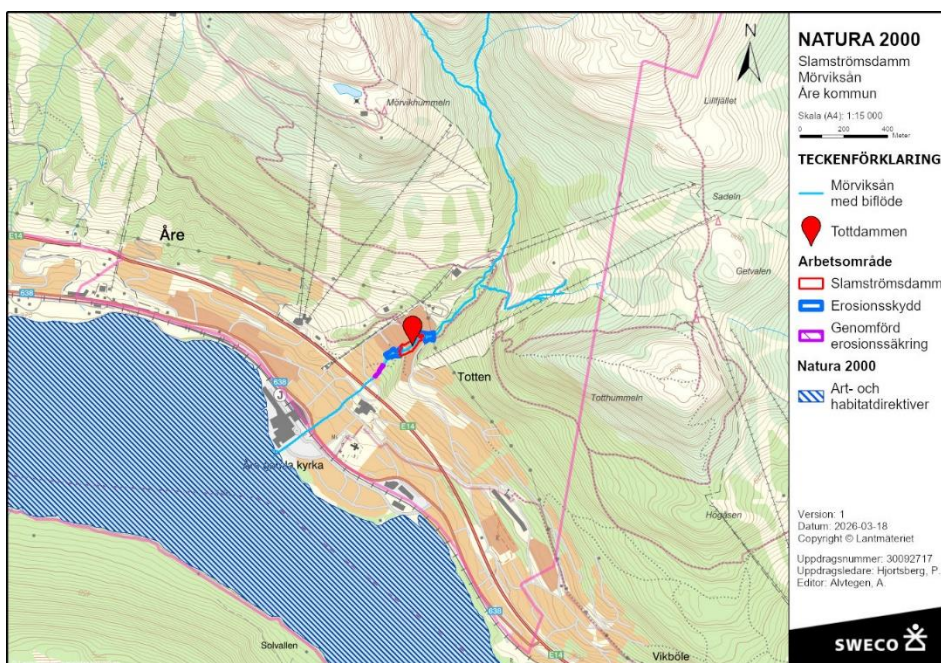
Beskrivning av Natura 2000-området

Åreälven, vilken Åresjön tillhör, ingår i Natura 2000-området, *Åreälven* SE0720286. Området omfattar den del av Indalsälvens vattensystem som

sträcker sig från källorna i fjällen vid Norges gräns ned till sjön Liten vid Järpen, en sträcka som är cirka 120 km. Områdets areal är 6 483 hektar. I Natura 2000-området ingår huvudvattendraget Indalsälven inklusive sjöar och ett flertal tillrinnande biflöden med sjöar. I Figur 8 visas Natura 2000-området i närområdet för planerad vattenverksamhet.

Vattenkvaliteten är i huvudsak mycket god och annan miljöpåverkan är, med vissa undantag, av begränsad omfattning. Det vatten som inte fryser på vintern ger möjlighet för födosök för bland annat utter. I Åreälvens huvudflöde finns flera exempel på sådana vattenmiljöer.

Åreälvens vatten och stränder utgör livsrum för djur- och växtarter med högt skyddsvärde. Ett flertal av de bottenfaunaarter som finns utpekade som typiska eller karakteristiska för naturtyperna finns representerade i området, liksom förekomst av röding och öring (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2017).

Figur 8 Natura 2000-område i närområdet för planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

Bevarandeplan och bevarandesyfte

Bevarandeplanen för området ska redogöra för naturtyper och arter samt konkretisera bevarandesyftet och ta fram bevarandemål för gynnsam bevarandestatus för dessa.

Det övergripande syftet för områdets bevarande är att området ska skyddas för att bevara och återställa naturtyperna *Ävjestrandssjöar* (3130), *Större vattendrag* (3210), *Alpina vattendrag* (3220) och *Mindre vattendrag* (3260) och de arter som utpekats enligt art- och habitatdirektivet, i gynnsam bevarandestatus.

Vidare utgör området, undantaget nationalälvarna, det flödesmässigt största sammanhängande, oreglerade vattensystemet med källflöden i fjällkedjan och är därmed ett kärnområde för utpekade naturtyper. Det har stor betydelse för

det globala bevarandet av naturtyperna *Ävjestrandssjöar* (3130), *Större vattendrag* (3210), *Alpina vattendrag* (3220) och *Mindre vattendrag* (3260).

Det ska även ges möjligheter att genomföra vetenskapliga studier och bedriva rörligt friluftsliv i området (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2017).

Naturtyper och arter som ska bevaras

Nedan i Tabell 1 och Tabell 2 redovisas *naturtyper* och *arter* från art- och habitatdirektivet som pekats ut som värdefulla i Åreälven, och som ska bevaras.

Tabell 1 Utpekade naturtyper i Natura 2000-område.

Utpekad naturtyp	Beskrivning	Bedömning
Ävjestrandssjöar 3130	Näringsfattiga eller svagt näringsrika sjöar med förekomst av flacka, ibland betespräglade, stränder och grunda bottnar. Vattenvegetationen på de grunda bottenarna består av perenn kortskottsvegetation och på blottlagda stränder och bottnar förekommer lågvuxen årennuell pionjärvegetation.	Åresjön är en ävjestrandssjö. Naturtypen berörs indirekt.
Större vattendrag 3210	Större naturliga vattendrag eller delar av vattendrag med relativt näringsfattigt och klart vatten. Naturliga variationer i vattenståndet skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald.	Åresjön är inte ett större vattendrag. Naturtypen berörs ej.
Alpina vattendrag 3220	Alpina och subalpina vattendrag med naturliga vattenståndsfluktuationer och oftast sten-, grus- eller sandbotten. Vattendynamik, is och annan störning skapar flodbäddar och öppna stränder som koloniserar av strandvegetation bestående av örter och halvris med stort inslag av fjällväxter.	Åresjön är inte ett alpint vattendrag. Naturtypen berörs ej.
Mindre vattendrag 3260	Små till medelstora naturliga vattendrag eller delar av vattendrag i flacka landskap samt i skogs och bergslandskap. Naturliga variationer av vattenståndet och skiftande vattendynamik, med lugna till forsande vattendragssträckor, skapar en variation av strandmiljöer och bottnar med förutsättningar för hög biologisk mångfald.	Åresjön är inte ett mindre vattendrag. Naturtypen berörs ej.

Tabell 2 Utpekade arter i Natura 2000-område.

Utpekad art	Beskrivning	Bedömning
Utter i Åreälven med biflöden 1355	Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året runt och som har tillgång till landområden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar etc. Vintertid är uttern beroende av isfria, strömmande vatten, för att hitta föda.	Arten förekommer i Åresjön och berörs indirekt.

Bevarandemål

I Natura 2000-området är de prioriterade bevarandemålen naturlig flödesregim, hög vattenkvalitet, mångfalden av vattenmiljöer med intakt konnektivitet och den i stort sett naturliga artsammansättningen.

De övergripande bevarandemålen beskrivs sammanfattningsvis nedan.

- Arter som är utpekade i Art- och habitatdirektivet ska förekomma i livskraftiga bestånd.
- Arealen av de utpekade naturtyperna ska inte minska.
- Populationerna av typiska arter för naturtyperna ska vara livskraftiga på lång sikt.
- En för naturtypen naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar ska upprätthållas.
- Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende naturlig vattenföring och flödesdynamik.
- Ingen eller obetydlig påverkan av fragmentering, kanalisering, invallning, flottledsrensning och återkommande maskinell rensning av sediment och vegetation.
- Naturliga omgivningar med strandskog/svämskog, våtmarker och mader bibehålls.
- God vattenkvalitet – låg grad av belastning avseende försurande ämnen, näringsämnen, miljögifter och partiklar (grumlande ämnen).
- Ingen skadlig exploatering ska ske (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2017).

Bevarandestatus

För Natura 2000-område Åreälven har Länsstyrelsen bedömt bevarandestatusen som ogynnsam, men lyfter att området är otillräckligt undersökt och att det är en preliminär bedömning (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2017)

Förväntade effekter

Den planerade vattenverksamheten och genomförd erosionssäkring innebär att åtgärder planeras att vidtas och har vidtagits i närheten av Natura 2000-området Åreälven.

Under anläggandet av slamströmsdammen, tillsammans med genomförd erosionssäkring, finns/fanns en risk att det sker sedimenttransport eller en grumling vilket kan innebära en påverkan på omgivningen. Vid

anläggningskedet kan störningar i form av buller från arbetsmaskiner uppkomma.

Vid drift kan slamströmsdammen innebära en störning för omgivningen i form av sedimenttransport och grumling vid underhållsarbeten. Syftet med slamströmsdammen är dock att sedimentationstransporter ska minskas och i möjligaste mån inte ske.

Den planerade vattenverksamheten och genomförd erosionssäkring bedöms inte påverka bevarandestatusen för de ingående naturtyperna och arterna som omnämns i bevarandeplanen eller medföra en minskning av den totala arealen mark av naturtyperna för aktuellt område.

Den planerade vattenverksamheten och genomförd erosionssäkring bedöms inte på ett betydande sätt påverka miljön inom Natura 2000-området att en tillståndsansökan enligt Natura 2000 krävs.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra för Natura 2000-området kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Effekter och konsekvenser för Åresjön i egenskap av Natura 2000-område bedöms dock bli begränsad.

4.5.2 Strandskydd

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtliv. Strandskyddet sträcker sig 100 meter upp på land och ut i vattnet från strandlinjen. Planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring ligger inom strandskyddat område enligt 7 kap. 14 § miljöbalken.

Förväntade effekter

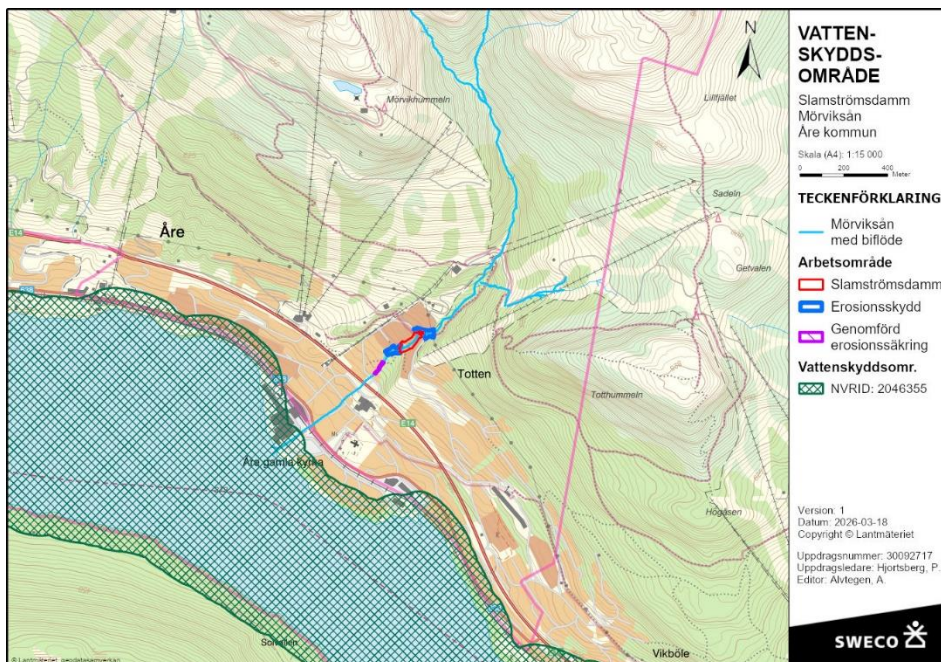
Den planerade verksamheten och genomförd erosionssäkring bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till strandområdet. Under anläggningstiden kan dock viss störning avseende livsvillkor för djur- och växtliv uppstå då avverkning av enstaka träd eller röjning av annan vegetation kan behöva ske i anslutning till vattendraget. Även buller kan förekomma tillfälligt. Störningen bedöms upphöra när anläggningsarbetet avslutats.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra för strandskyddet kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.5.3 Övriga skyddade områden

Det finns ett vattenskyddsområde upprättat för Englandsvikens och Långnäsets grundvattentäkter. Skyddsområdets utbredning framgår av Figur 9. Planerad vattenverksamhet eller genomförd erosionssäkring ligger inte inom vattenskyddsområdet.

Det finns inget naturreservat som berörs av planerad vattenverksamhet eller genomförd erosionssäkring.

Figur 9 Vattenskyddsområde i närområde för planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

Förväntade effekter

Planerad vattenverksamhet eller genomförd erosionssäkring bedöms inte medföra någon negativ påverkan på vattenskyddsområdet varför miljöaspekten föreslås avgränsas bort i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.6 Övriga motstående intressen

Planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring är lokaliserad inom fiskevårdsområde för *Åre fiske samff* och nedströms planerad vattenverksamhet finns *Östra Åresjöns fvof*.

Väster om planerad åtgärd finns en prioriterad dricksvattenresurs, viktig grundvattenresurs *Åreåsen Åre-Duved*, SE703529-135998 som är utpekad enligt den regionala vattenförsörjningsplanen för Jämtlands län som tagits fram av Länsstyrelsen i Jämtlands län (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2015).

Förväntade effekter

Planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms inte medföra någon negativ påverkan för fritidsfisket varför miljöaspekten föreslås avgränsas bort i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Åtgärderna förväntas inte påverka grundvattenresursen på något negativt sätt.

4.7 Mörviksån

Mörviksravinen avvattnar ett 4,4 km² stort avrinningsområde som sträcker sig från Åreskutans topp ner till ravinen. Mörviksån som rinner genom Mörviksravinen mynnar ut i Åresjön. Ytavrinningen till ån är i vissa områden snabb på grund av magert jordtäckte, branta slänter ner mot ån samt avledning från anlagda pister. Ytavrinningen kan vid kraftig nederbörd ge upphov till

slamströmmar och erosion. Nederbördsmonstret varierar i avrinningsområdet på grund av den höga höjden, mer nederbörd faller ut ju högre upp i terrängen man kommer. (Statens geotekniska institut, 2004)

4.7.1 Hydrologiska förhållanden

Mörviksåns avrinningsområde består främst av kalfjäll, skog och skidpistar (Sweco, 2023). Karaktäristiska flöden för Mörviksån har erhållits från SMHI:s vattenvebb (Hydrologiskt nuläge) och presenteras i Tabell 3.

Tabell 3. Karaktäristiska flöden för Mörviksån hämtade från SMHI:s Vattenvebb Hydrologiskt nuläge).

Scenario	Vattenföring [m ³ /s]
MHQ - medelhögvattenföring	0,9
MQ - medelvattenföring	0,1
MLQ - medellågvattenföring	0,004

100- och 150-årsflöde har tidigare beräknats av SGI (Statens geotekniska institut, 2004) samt Sweco (Sweco, 2024) och presenteras i Tabell 4. I tabellen redovisas även flöde och återkomsttid för högflödeshändelserna som inträffat 2003 och 2023.

Tabell 4 Återkomsttider för flödena vid slamströmmarna år 2003 och 2023 samt flöden med 100 respektive 150 års återkomsttid.

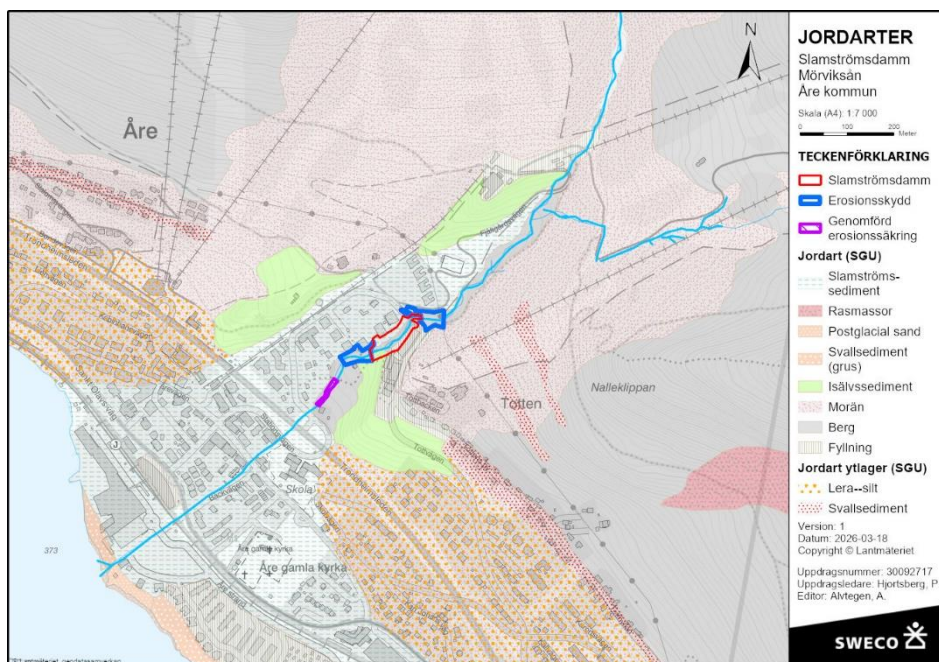
Händelse	Flöde [m ³ /s] (Metodik SGI, 2004)	Flöde [m ³ /s] (Metodik Sweco, 2024)	Återkomsttid "idag"	Återkomsttid slutet av seklet (2070-2100)
År 2003	12.2	-	40 år	10 år
År 2023	7.3	-	7 år	2 år
100 års återkomsttid "idag"	17	-	100 år	30 år
150 års återkomsttid "idag"	19	25	150 år	50 år
150 års återkomsttid (slutet av seklet)	27	43	1000 år	150 år

4.7.2 Hydrogeologiska förhållanden

De hydrogeologiska förhållandena inom området präglas av att grundvatten främst förekommer i mer genomsläppliga jordlager, vanligtvis i gränsskiktet mellan den täta moränen och underliggande berg. Grundvattenmagasinen är generellt begränsade i utbredning och påverkas starkt av den branta topografin, med snabb avrinning och relativt kort uppehållstid för vattnet.

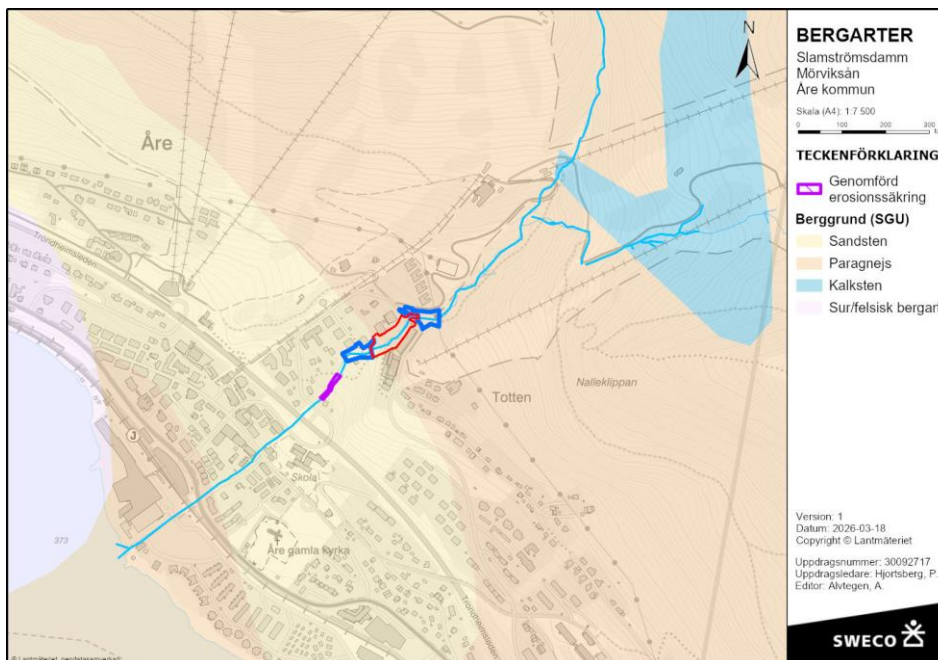
4.7.3 Geologi

Området utgörs generellt av tunna jordlager ovan berg med jordmaktigheter mellan 0 och cirka 7 meter. Närmast markytan förekommer fyllning av bergkross, sprängsten och morän. Naturligt lagrade jordar består främst av sandig siltmorän och omlagrad morän i form av slamströms sediment, se Figur 10.

Figur 10 Jordarter i närområdet för planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

Berget inom området domineras av paragnejs, sandsten och kalksten, se Figur 11. Bergytan är ytligt vittrad och eroderad. En regionalt identifierad deformationszon kan förekomma inom området men har inte iakttagits i fält.

Figur 11 Bergarter i närområdet för planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

Förväntade effekter hydrogeologi och geologi

Planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms inte medföra någon negativ påverkan på vare sig hydrogeologi eller geologi varför dessa miljöaspekter föreslås avgränsas bort i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.7.4 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är föreskrifter om lägsta godtagbara miljökvalitet inom ett geografiskt område. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet (status) vid en viss tidpunkt.

Den ekologiska statusen i ytvattenförekomsten Mörviksån (WA78405028) har klassificerats till *måttlig* och den kemiska statusen *uppnår ej god*¹. Mörviksån har en beslutad miljökvalitetsnorm om att uppnå *god ekologisk status* år 2027 och *god kemisk ytvattenstatus*.

Åresjön utgör en vattenförekomst (WA25615428) och har klassificerats till *måttlig ekologisk status* och *uppnår ej god kemisk status*. Åresjön har en beslutad miljökvalitetsnorm om att uppnå *god ekologisk status* år 2027 och *god kemisk ytvattenstatus*.

Förväntade effekter

Planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms inte orsaka en försämring av statusen eller ha sådan betydelse att det äventyrar

¹ I princip alla sjöar och vattendrag i Sverige har den kemiska statusen "Uppnår ej god" på grund av att gränsvärdena för kvicksilver och bromerad difenyleter är överskridna. De höga halterna kommer sig av att utsläpp förekommit under lång tid både i Sverige och utomlands vilket lett till långväga luftburen spridning och storskalig atmosfärisk deposition av dessa ämnen.

möjligheten att uppnå statusen eller potentialen, vare sig den ekologiska eller kemiska.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra för vattenmiljön kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.7.5 Naturmiljö

En naturvärdesinventering (NVI) har genomförts under hösten 2025 där förstudieområdet inför denna hade en buffertzona på 1 000 meter omkring Mörviksån där det bland annat gjordes ett utdrag av fynd av arter som registrerats i Artportalen (Sweco, 2025). Själva inventeringen genomfördes längs hela vattendraget från fjället ner till Åresjön, 50-100 meter ut på var sida. Naturvärdesinventeringen omfattade både land- och vattenmiljö.

Naturmiljö land

Mörviksån börjar uppe på fjället för att sedan via en ravin övergå i en mer öppen miljö med tomter och byggnader i höjd med och nedströms befintlig sedimentationsdamm. Den terrestra naturmiljön något upp- och nedströms befintlig sedimentationsdamm består framför allt av fjällnära granskog med mer äldre granskog på östra sidan om Mörviksån.

Inom inventeringsområdet för NVI påträffades den fridlysta orkidén fläcknycklar, ullticka som är rödlistad (nära hotad) och tre värdearter kopplade till terrestra miljöer. Fågelobservationer finns inlagda i Artportalen i närheten av arbetsområdet men dessa bedöms inte vara relevanta för projektet då dessa varit förbipasserande. Inga invasiva arter har hittats vid förstudien eller naturvärdesinventeringen.

Ytvatten

Mörviksån är ett vattendrag som tydligt är präglad av vår- och återkommande extremflöden. Vattendraget ligger i botten av en ravin med erosionsbenägen jordart och bottenmiljön består främst av hållar, block och sten. Vattendraget har begränsade artvärden med låg förekomst av makrofyter (vattenlevande växter) och bedöms inte hysa några lekbottnar för fisk.

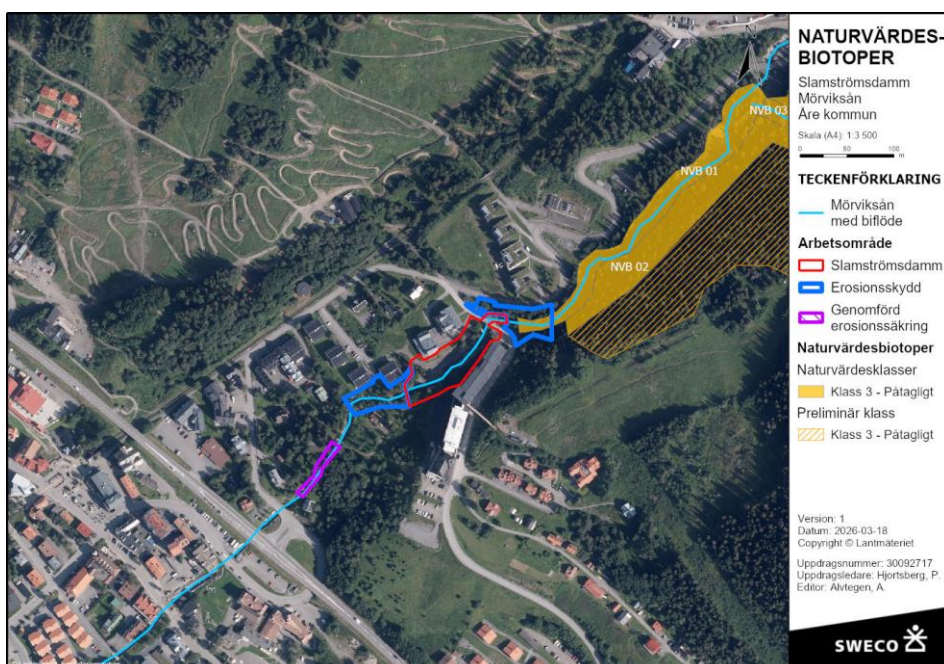
Recipient för Mörviksån är Åresjön, vilken är en del av Åreälven som är ett oreglerat vattendrag med typiska fiskarter som öring och röding med högt skyddsvärde. Rödingen behöver rena sten- och grusbotten för sin lek och reproduktion, botten som ger skydd och tillgång till syresatt vatten för rom och yngel. Öringen leker i de av sjöns tillflöden där sådana botten förekommer och där det inte förekommer vandringshinder i form av trummor, erosionsskydd och vattenfall. Under senare år har utterpopulationen visat en positiv trend och återkoloniserat Åresjön.

Förväntade effekter naturmiljö

Den planerade verksamheten och genomförd erosionssäkring bedöms framför allt påverka ytor kopplade till själva vattendraget och endast i liten utsträckning påverka växtlighet i den terrestra naturmiljön. För att kunna utföra planerade åtgärder kan det bli aktuellt att avverka enstaka träd eller röja annan vegetation på liten yta i anslutning till vattendraget. Arbetet med anläggande av erosionsskydd uppströms slamströmsdamm berör naturvärdesbiotopen (NVB 01) med påtagligt naturvärde. NVB01 innefattar delar av Mörviksån uppströms

dammen. Planerade erosionsskyddsåtgärder bedöms inte innebära negativa effekter på biotopen som helhet då enbart en del av biotopen berörs, samt att värdena främst är kopplade till vattendragets naturlighet vilken inte bedöms påverkas. Vid behov vidtas skyddsåtgärder vilka då kommer att beskrivas i kommande MKB. I övrigt har inga höga naturvärden, fridlysta eller rödlistade arter som registrerats sedan tidigare eller påträffats i samband med inventeringen bedöms påverkas av åtgärderna på kort eller lång sikt, indirekt eller direkt, se Figur 12

Vattenståndet kommer inte påverkas uppströms eller nedströms arbetsområdet då vatten omleds tillfälligt i samband med åtgärderna. Åtgärderna bedöms inte påverka vattenanknutna natur- eller miljövärden på ett betydande negativt sätt utan bedöms bidra till att minska erosion och samtransport ner till Åreälven när de är utförda.

Figur 12 Naturvärdesbiotoper i närområdet för planerad vattenverksamhet samt genomförd och kommande erosionssäkring.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra för naturmiljön kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.8 Människors hälsa och boendemiljö samt friluftsliv och rekreation

I området i anslutning till arbetsområdena finns ett antal bostadsbyggnader som till största delen består av flerbostadshus.

Inom eller i anslutning till arbetsområdena finns inga vandringsleder eller annan friluftsanordning.

Förväntade effekter

Vid rivning av den befintliga sedimentationsdammen kan rivningsarbetena medföra buller, vilket bedöms vara av övergående karaktär. Vid anläggande av

den nya slamströmsdammen, samt erosionsskydd uppströms och nedströms, kommer bullrande arbeten att förekomma, såsom exempelvis spontning, sprängning och grävning. Transporter kommer att ske både under rivnings- och anläggningskedet och kan därmed också medföra buller.

Under driftskedet kommer underhållsarbeten att utföras vid behov, varvid visst buller kan uppstå.

De planerade åtgärderna förväntas bidra till ökad säkerhet för boende och bebyggelse längs Mörviksån vid vår- och extremflöden.

Rivnings- och anläggningsarbetena genomförs lokalt inom arbetsområdet och bedöms därför inte påverka friluftslivet. Mot denna bakgrund förväntas inga betydande miljöeffekter uppkomma för friluftsliv och rekreation, och miljöaspekten friluftsliv och rekreation föreslås avgränsas bort i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Den påverkan, effekt och konsekvens som den planerade vattenverksamheten och den genomförda erosionssäkring bedöms medföra för människors hälsa och boendemiljö kommer att redovisas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

4.9 Rennäring

Inga riksintressen för rennäringen berörs av planerade åtgärder. Åtgärderna i Mörviksån planeras inom vinter- och vårvinterland för Kall sameby (Sametinget, 2026). Vinterbetesområdena får nyttjas av samebyn mellan 1 oktober och 30 april.

Förväntade effekter

Rennäringen bedöms kunna påverkas av planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring i form av mänsklig aktivitet och högre ljudnivåer än vanligt från exempelvis arbetsmaskiner samt transporter. Det kan leda till negativa effekter på rennäringen i form av undvikandebeteende samt att renar skräms och sprids. Då arbetsområdet är beläget i ett område med bland annat hotell och bostäder, och därmed redan är påverkat av mänsklig aktivitet, bedöms effekterna på rennäringen som små. Åtgärder kommer att pågå under en begränsad tidsperiod. Sökanden avser även att ha en dialog med berörd sameby för att minimera graden av påverkan på rennäringen.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra för rennäringen kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.10 Föroreningar

Inga kända föroreningar förekommer eller kan misstänkas förekomma inom arbetsområdena för planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring eller längs Mörviksån och det bedöms inte vara troligt att det förekommer okända föroreningar utifrån att det inte finns något underlag som visar på tidigare förorenande verksamhet.

Förväntade effekter

Det finns ingen misstanke om förekomst av föroreningar och ingen provtagning bedöms behöva göras inför arbeten.

Om okända föroreningar påträffas under anläggningsarbetet kommer arbetet att avbrytas och kontakt kommer att tas med berörd myndighet. Skyddsåtgärder planeras att vidtas i syfte att minska risken för föroreningar och spridning i samband med arbeten.

Då vare sig planerad vattenverksamhet eller genomförd erosionssäkring inte bedöms medföra någon påverkan avseende miljöaspekten föroreningar föreslås den avgränsas bort i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.11 Klimatpåverkan och sårbarhet för klimatförändringar

Klimatförändringar förväntas medföra ökade nederbörds mängder vilket kan leda till stora mängder vatten i Mörviksån och orsaka översvämning, erosion och skred. Planerade åtgärder innefattar anläggande av erosionsskydd samt en ny slamströmsdamm vilka syftar till att minska risken för slamströmmar och erosion som kan orsaka skador på Åre by vid framtida höga flöden. Planerade åtgärder bedöms därför bidra till att minska sårbarheten för klimatförändringarna.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra avseende klimatpåverkan och vattenverksamhetens och genomförd erosionssäkrings sårbarhet för klimatförändringar kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.12 Angränsande verksamheter och kumulativa effekter

Inga kända miljöfarliga verksamheter förekommer längs Mörviksån. Mörviksån berörs inte heller av reglering. I området finns exempelvis en skidanläggning som tillsammans med planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring kan komma att bidra med kumulativa effekter under rivnings- och anläggningstid. Planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring förväntas minska effekterna av slamtransporter.

Den påverkan, effekt och konsekvens som planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms medföra avseende kumulativa effekter kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

4.13 Miljömål

Planerad vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms bidra till att uppfylla miljömålet *God bebyggd miljö* då åtgärderna ökar säkerheten för fastigheter och bebyggelse nedströms dammen. Slamströmsdammens huvudsyfte är att kunna omhänderta slamströmmar i samband med extremflöden.

Planerade vattenverksamhet och genomförd erosionssäkring bedöms även bidra till att förbättra förutsättningarna för uppnående av miljömålet *Rikt växt- och djurliv* då de bidrar till att minska erosion och slamströmmar vid stora flöden som bland annat kan orsaka sedimentering på lekbottnar för fisk. Sedimenteringen och materialtransporten nedströms bedöms minska efter utförda åtgärder.

4.14 Beskrivning av skyddsåtgärder

Nedan redogörs för förslag till skyddsåtgärder.

- Arbetet ska bedrivas på ett sådant sätt att vattenföringen nedströms dammen påverkas i så liten utsträckning som möjligt. Under arbetet kommer ett kontinuerligt flöde upprätthållas, motsvarande vattendragets aktuella flöde.
- Grumlingsförebyggande åtgärder såsom användande av exempelvis siltgardin eller halmbalar vid behov, nedströms under de moment av arbeten som riskerar att orsaka större slamtransporter. När grumlingen lagt sig efter avslutat arbete tas sedimenterat material i siltgardinen omhand.
- Arbeten utförs vid så lågt vatten som möjligt och ej vid högvatten. Skyddsåtgärder dimensioneras för plötsliga skyfall.
- Arbetstiden planeras att hållas så kort som möjligt för att minska risken för påverkan av väderomslag, förändrade flöden och påverkanstiden för vattendraget.
- Kemikalier ska hanteras och förvaras så att mark- eller vattenområde inte riskerar att förorenas av spill eller läckage.
- Lagring och tankning av drivmedel samt uppställning av fordon får inte ske närmare än 10 meter från vattendrag. Uppställning kommer att ske på hårdgjord invallad plan yta.
- Saneringsutrustning ska finnas tillgängligt i samtliga arbetsmaskiner och byggbodas.
- Arbetsmaskiner ska drivas med miljöklassade drivmedel och hydraulvätskor/oljor som används i fordon och maskiner ska uppfylla miljöegenskapskraven i Svensk Standard SS 155434.
- Arbetsmaskiner som används för arbeten i vatten eller i närheten av vatten kommer att vara utrustade med slangbrottsventil.
- Eventuellt farligt avfall kommer att omhändertas enligt SFS 2001:1063.
- Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser, NFS 2004:15 kommer att efterlevas.
- Arbetsmaskiner och utrustning som tidigare använts i ett område som förklarats kräftpestsmittat ska rengöras och desinficeras med vedertagen mekanisk eller kemisk metod innan de används inom vattenområdet.
- Arbetsmaskiner och utrustning ska vara rengjorda innan arbete arbetsområdet för att inte riskera spridning av frön från invasiva arter.

- Avverkning görs så restriktivt som möjligt inom ramarna för att åtgärderna ska gå att genomföra.
- Massor och annat material som tillförs arbetsområdet utifrån kommer att understiga Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM) och inte innehåller frön eller växtdelar från invasiva arter.

5 Förslag på innehåll i kommande miljökonsekvensbeskrivning

I det fortsatta arbetet med framtagande av tillståndsansökan för vattenverksamheten kommer en miljökonsekvensbeskrivning att upprättas enligt 6 kap. 35 § miljöbalken. Den kommer att redovisa de förhållanden och de förväntade miljökonsekvenser som vattenverksamheten kan antas medföra, under anläggningsskedet. Konsekvensernas varaktighet, det vill säga om de är tillfälliga eller permanenta, kommer också att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen. Nedan presenteras förslag på innehåll för miljökonsekvensbeskrivningen.

Icke-teknisk sammanfattning

En sammanfattning av den information som presenteras i miljökonsekvensbeskrivningen, innehållande en sammanfattning av miljökonsekvenserna.

Inledning

Ger en översiktlig beskrivning av nuvarande situation med befintlig sedimentationsdamm och ansökt vattenverksamhet.

Avgränsning

Beskriver hur miljökonsekvensbedömningen avgränsas vad gäller miljöaspekter, tidsmässigt och geografiskt.

Samråd

En redogörelse för de samråd som har skett, vad som kommit fram i samråden och redogörelse av samrådskreter.

Alternativredogörelse

Beskriver lokaliserings- och utformningsutredning som ledde fram till föreslagen slamströmsdamm.

Nollalternativ

En redogörelse för hur miljöförhållandena förväntas utveckla sig om vattenverksamheten inte påbörjas eller vidtas.

Områdesbeskrivning

Beskriver vad som finns på den planerade vattenverksamhetens plats idag.

Verksamhetsbeskrivning

Beskriver sammanfattningsvis genomförande av rivning av befintlig sedimentationsdamm, anläggningsarbetet, behovet av tillfälliga och/eller permanenta stödkonstruktioner etcetera.

Berörda miljöaspekter

En beskrivning av de miljöaspekter som berörs av planerad vattenverksamhet.

Miljöeffekter

En beskrivning och bedömning av de miljöeffekter som vattenverksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser.

Skyddsåtgärder

En redogörelse för de åtgärder som planeras för att förebygga, förhindra, motverka eller avhjälpa de negativa miljöeffekterna.

Miljökonsekvensbedömning

En bedömning av vad påverkan av ansökt vattenverksamhet kan få för konsekvenser för berörda miljöaspekter.

Miljökvalitetsnormer för vatten

En bedömning av vad effekterna av ansökt vattenverksamhet innebär för uppnåendet av fastställda miljökvalitetsnormer och kravet på icke-försämring.

Måluppfyllelse

En bedömning av vad konsekvenserna av ansökt vattenverksamhet innebär för uppfyllandet av exempelvis Sveriges miljökvalitetsmål.

6 Genomförda och planerade utredningar

En naturvärdesinventering som omfattade både land- och vattenmiljön har genomförts under hösten 2025.

Det har tagits fram underlag för Bergteknik, Geoteknik och Hydraulik.

Inga övriga inventeringar eller utredningar planeras att genomföras.

7 Preliminär tidplan

Avgränsningssamråd med Länsstyrelsen Jämtlands län och Åre kommun planeras att genomföras under våren 2026. Samråd med övriga statliga myndigheter, de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt den allmänhet och föreningar och organisationer som kan antas bli berörda planeras innan sommaren 2026.

8 Kontrollprogram

Åre kommun kommer att föreslå kontrollprogram för anläggningsskedet.

9 Referenser

- Boverket. (2025). *Riksintressen*. Hämtat från <https://gis2.boverket.se/portal/apps/experiencebuilder/experience/?id=87d9869572984c4480d4f1e1731ab4f5>
- Länsstyrelsen Jämtlands län. (2015). *Regional vattenförsörjningsplan för Jämtlands län*. Länsstyrelsen Jämtlands län.
- Länsstyrelsen Jämtlands län. (2017). *Åreälven SE0720286 Bevarandeplan för Natura 2000-område*. Östersund: Länsstyrelsen Jämtlands län.
- Naturvårdsverket. (2025). *Skyddad natur*. Hämtat från <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>
- Riksantikvarieämbetet. (2026). *Fornsök*. Hämtat från <https://app.raa.se/open/fornsok/> (hämtad 2026-02-04)
- Riksantikvarieämbetet. (2024). *Riksintressen för kulturmiljövården - Jämtlands län (Z)*. Visby: Riksantikvarieämbetet.
- Sametinget. (2026). *Kall sameby*. Hämtat från <https://sametinget.se/2902> (hämtad 2026-02-04)
- Statens geotekniska institut. (2004). *Detaljerad utredning av stabilitets- och avrinningsförhållanden i Mörviksravinens avrinningsområde, Åre*.
- Sweco. (2023). *Utvärdering av hydrodynamisk modellering i små avrinningsområden, Fallstudie Mörviksån, Åre, Avrinningsförhållanden och flöden*. 2023-03-02.
- Sweco. (2024). *Slamströmmar Åre, Kostnads-nyttoanalys som underlag för beslut om åtgärder mot framtida slamströmmar*. 2024-09-27.
- Sweco. (2025). *NVI Mörviksån - Tott Dammbyte*.
- Åre kommun. (1979). *Förslag till stadsplan för del av Åre stationssamhälle, Tott-Granenområdet (Mörviken 2:44, 2:45, Totten 2:3, 2:43, M.fl) i Åre kommun*. Åre: Åre kommun.
- Åre kommun. (1988). *Detaljplan för västra delen av Tottens by, Åre samhälle*. Åre: Åre kommun.
- Åre kommun. (2000). *Detaljplan för Åre samhälle, Brandstation med omgivning, Mörviken 2:73 m.fl*. Åre: Åre kommun.
- Åre kommun. (2001). *Detaljplan för Skyline Åre och nya Fresks Åre samhälle*. Åre: Åre kommun.